

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

مکمل راهنمای معلم درس ادبیات فارسی

پایه نهم (دوره اول متوسطه)

"گروه جسمی-حرکتی"

معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

به نام خداوند، مستی بخش

سخنی با همکاران گرامی

سپاس خداوند بلند مرتبه را که به ما فرصتی داد تا گامی هر چند کوچک در جهت پیشبرد اهداف آموزشی دانش آموزان جسمی-حرکتی برداریم. هدف از تهیه این مکمل آسان سازی تدریس کتاب و ارائه راهکارهایی در جهت تقویت فرآیند یاددهی - یادگیری می باشد.

* نگاهی گذرا بر کتاب درسی:

- در بخش دانش های زبانی و ادبی اصل بر آموزش مرحله ای نهاده شده است. بنابراین از گسترش مباحث و شرح غیر ضروری پرهیز شود.

از آن جا که مباحث نگارشی، دستوری و ادبی در پایه های بالاتر کامل تر بیان خواهد شد. بنابراین در آموزش باید به ساختار کتاب اکتفا نمود.

در فرآیند یاددهی - یادگیری توجه به دو نکته حائز اهمیت است:

الف- تقویت سواد خوانداری

ب- پرورش درک متن با در نظر گرفتن لایه های آن

این مکمل، با تلاش همکاران محترم شاغل در اداره آموزش و پرورش استثنایی شهر تهران خانم ها تهمینہ احمدی، مریم خزاعی سرمزده و مریم عباسپور تالیف و تدوین شده است. به منظور بالا بردن سطح کیفی این مکمل، از همکاران درخواست می شود تا نظرات، پیشنهادهای و انتقادهای خود را به این سازمان ارسال نمایند.

فصل اول

ستایش

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی دانش آموزان با حمد خداوند منان
- ۲- شناخت پروردگار از طریق شناخت و دقت در آفریده‌های جهان هستی

اهداف جزئی:

- ۱- دانش‌آموزان روخوانی شعر را به درستی انجام دهند.
- ۲- لغات مشکل درس را معنا کنند.
- ۳- قالب مثنوی را به درستی درک کرده باشند.
- ۴- توجه به آموزه‌ی فرهنگی «شروع هر کاری با نام خداوند است.»
- ۵- درک کامل معنای درس و پیام شاعر

روش پیشنهادی:

می‌توان از روش‌های بحث گروهی، روشن سازی طرز تلقی، پرسش و پاسخ استفاده کرد. پیشنهاد می‌شود با مطرح کردن سوالی و پاسخ دانش‌آموزان به آن سوال درس را شروع کرد و با توجه به دیدگاه‌های آن‌ها و معلم جمع‌بندی انجام شود.

واژگان:

جمال = زیبایی	محال = غیرممکن	بصر = چشم
ماوراء = آن سو	مرغ = پرنده	صفا = پاکی

پرستار = فرمانبردار	کنه = پایان	دستگیر = یاری گر
پوزش پذیر = پذیرنده پوزش	اندر = در	ماهیت = ذات

در آمدی بر درس:

در متون ادبی ما معمولاً کتاب‌ها با یک ستایش شروع می‌شود و با یک نیایش تمام می‌شود. در این جا نیز شعر سعدی شروع کننده کتاب می‌باشد که شاعر بسیار توانای قرن هفتم است.

بیت اول: به نام خداوندی که انسان را خلق کرد و نعمت سخن گفتن را به او عطا کرد.

بیت دوم: خداوندی که پشتیبان ماست خدایی که بخشنده است و خطاهای ما را می‌بخشد و ما را عفو می‌کند.

بیت سوم: پروردگاری که هر چیزی در این جهان از انسان تا مرغ و مورچه و مگس و به طور کلی همه چیز زیر فرمان او است.

بیت چهارم: خداوندی که بر سر بندگانش اگر بخواهد تاج خوشبختی می‌گذارد و یا آنان را از تخت پادشاهی به پایین می‌کشد و خوشبختی را از آنان می‌گیرد.

بیت پنجم: خدایی است که آتش را بر حضرت ابراهیم گلستان می‌کند و فرعونیان را در آب نیل غرق کرده و به آتش جهنم می‌برد.

بیت ششم: درگاه لطف و بخشش پروردگار آنقدر بزرگ است که همه‌ی بزرگان، بزرگی خودشان را فراموش می‌کنند.

بیت هفتم: همه‌ی دنیا بر یگانگی خداوند اتفاق نظر دارند و اگر همه‌ی انسان‌ها با هم درباره‌ی خداوند اندیشه کنند هرگز به عمق هستی او راه پیدا نمی‌کنند و همه درمانده خواهند شد.

بیت هشتم: انسان‌ها با تمام تلاش خود نتوانسته‌اند کسی را با شکوه‌تر از او پیدا کنند و چشم‌ها هر چقدر تلاش کند باز هم به نهایت زیبایی او دست پیدا نمی‌کند.

بیت نهم: برای شناخت خداوند باید به دلت که مثل آینه پاک است رجوع کنی و آن وقت است که کم‌کم صفایی در وجودت حاصل می‌شود.

بیت دهم: ای سعدی اگر می‌خواهی در زندگی به سعادت برسی و در راه خوشبختی قدم بگذاری دنباله رو پیامبر (ص) باش و او را سرمشق قرار بده.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

درس اول: پیش از این‌ها

– اهداف کلی:

- ۱- توانایی اندیشه و تفکر نسبت به شناخت بهتر خداوند بزرگ
- ۲- تقویت علاقه و ایمان نسبت به پروردگار جهان
- ۳- شناخت ویژگی‌های ساختار و محتوای یک متن

– اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی بیشتر با پروردگار توانا و آفریده‌های او
- ۲- آشنایی بیشتر با واژگان و ترکیب‌های جدید
- ۳- آشنایی بیشتر با لحن‌های مناسب خوانش شعر

– روش‌های پیشنهادی تدریس:

مشارکت گروهی - کارآیی گروه - روشن سازی طرز تلقی

– در آمدی بر درس:

این درس (پیش از این‌ها) به فراخور بیت‌ها از لحن توصیفی نیز بهره می‌برد. زبان شعر ساده و روان است و شاعر تجربه یک نوجوان را نسبت به هستی و خالق آن مطرح می‌کند و با خالق هستی صمیمی‌تر می‌شود.

– **قیصر امین پور:** استاد دانشگاه و شاعر معاصر وی از شاعران موفق پس از انقلاب به شمار می‌آید از آثار او می‌توان «در کوچه آفتاب»، «تنفس صبح»، «مثل چشمه مثل رود»، «به قول پرستو و آیینه-های ناگهان» را نام برد.

– **رساله قُشیریه:** رساله‌ای است به عربی تألیف استاد امام ابوالقاسم قشیری در ذکر بیان تصوف و به زبان فارسی ترجمه شده است، ابوالفتح عبدالرحمان بن محمد نیشابوری ترجمه اول را در سال‌های نزدیک به (۵۵۰ هـ. ق) تصحیح کرد این کتاب در پنجاه و پنج باب نگاشته شده است.

واژگان:

دلگیر: اندوهگین	قصر: کاخ
بی ریا: با صداقت	خشت: آجر خام
عاج: عاج فیل که از آن برای تزئین خانه و ساختن زیورآلات استفاده می‌شود.	عاج: عاج فیل که از آن برای تزئین خانه و ساختن زیورآلات استفاده می‌شود.
بوریا: حصیری که از نی می‌سازند.	گلیم: نوعی فرش که با دست بافته می‌شود.
حکایت	بُلور: شیشه براق
غلام: خدمتکار	غرور: تکبر
ارباب: رئیس	طنین: آواز
چرا: چریدن	نعره: فریاد
از آن من: مال من	توفنده: پرخروش
	راه نیست: اجازه ندارد
	بی رحم: سنگدل

خداوندش را بگوی که گرگ بُرد: به صاحبش بگو که گرگ آنها را بُرد. (در اینجا خداوند به معنای صاحب است.)

پرس و جو: پرسش و جست و جو کردن

نیت: قصد

خطا: اشتباه

خاطر: اندیشه

معنی شعر (پیش از اینها):

بیت اول: پیش از اینها فکر می‌کردم خدا خانه‌ای دارد میان ابرها.

بیت دوم: مثل قصر پادشاه قصّه‌ها خشتی از الماس و خشتی از طلا.

بیت سوم: پایه‌های بُرجش از عاج و بلور بر سر تختی نشسته با غرور.

بیت چهارم: ماه، برق کوچکی از تاج او هر ستاره، پولکی از تاج او.

بیت پنجم: رعد و برق شب، طنین خنده‌اش سیل و طوفان، نعره توفنده‌اش.

بیت ششم: هیچ کس از جای او آگاه نیست هیچ کس را در حضورش راه نیست.

بیت هفتم: آن خدا بی رحم بود و خشمگین خانه‌اش در آسمان، دور از زمین.

بیت هشتم: بود اما در میان ما نبود مهربان و ساده و زیبا نبود.

بیت نهم: در دل او دوستی جایی نداشت مهربانی هیچ معنایی نداشت.

بیت دهم: هر چه می‌پرسیدم از خود از خدا از زمین از آسمان از ابرها.

بیت یازدهم: زود می‌گفتند: «این کار خداست پرس و جو از کار او کاری خطا است.»

بیت دوازدهم: نیت من در نماز و در دعا ترس بود و وحشت از خشم خدا.

بیت سیزدهم: پیش از اینها خاطرمد دلگیر بود از خدا در ذهنم این تصویر بود.

بیت چهاردهم: تا که یک شب، دست در دست پدر راه افتادم به قصد یک سفر.

بیت پانزدهم: در میان راه، در یک روستا خانه‌ای دیدیم، خوب و آشنا.

بیت شانزدهم: زود پرسیدم پدر، این جا کجاست؟ گفت: این جا خانه خوب خداست.

بیت هفدهم: گفت این جا می‌شود یک لحظه ماند گوشه‌ای خلوت، نمازی ساده خواند.

بیت هیجدهم: با وضویی دست و رویی تازه کرد با دل خود گفت و گویی تازه کرد.

بیت نوزدهم: گفتمش: «پس آن خدای خشمگین خانه‌اش این جاست؟ این جا در زمین.

بیت بیستم: گفت: آری خانه او بی‌ریاست فرس‌هایش از گلیم و بوریاست.

بیت بیست و یکم: مهربان و ساده و بی‌کینه است مثل نوری در دل آینه است.

بیت بیست و دوم: عادت او نیست خشم و دشمنی، نام او نور و نشانش روشنی.

بیت بیست و سوم: تازه فهمیدم: خدایی این خداست این خدای مهربان و آشناست.

بیت بیست و چهارم: دوستی از من به من نزدیکتر از رگ گردن به من نزدیکتر.

بیت بیست و پنجم: می‌توانم بعد از این، با این خدا دوست باشم، دوست پاک و بی‌ریا

– فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین یکم:

– ارجاع فراگیر به متن و بازخوانی آن.

– تقویت توجه نسبت به حروف هم صدا

- تقویت توجه نسبت به ساخت کلمه‌ها.

تمرین دوم: یادآوری فعل به عنوان بخش اصلی و مهم جمله

- شناخت برخی از ویژگی‌های مهم فعل در ساخت جمله

- تأثیر فعل در ساخت جمله

مانند: فعل	بن مضارع	مصدر	زمان
رفت	رو	رفتن	ماضی

تمرین سوم و چهارم: یادآوری برخی از ویژگی‌های مهم آوایی شعر (قافیه و ردیف)

- یادآوری یکی از آرایه‌های به کار رفته در متن درس (تلمیح)

معنی حکایت:

روزی خدمتکاری گوسفندان رئیسش را برای خریدن به صحرا برد همین که گوسفندان مشغول چرا بودند مسافری از راه رسید و با دیدن گوسفندان زیاد به طرف خدمتکار رفت و گفت: از این همه گوسفندانت یکی از آنها را به من بده چوپان گفت: من هرگز نمی‌توانم این کار را بکنم. مسافر گفت: یکی از آنها را به من بفروش. چوپان گفت: گوسفندان مال من نیست. مرد گفت: به صاحبش بگو که گرگ برده است. خدمتکار گفت: به خدای خود چه جوابی بدهم؟

نکته املائی: در زبان فارسی باید به املائی کلماتی که دارای بعضی از حروف، مانند (ذ، ز، ض، ظ) که تلفظ یکسان و شکل نوشتاری متفاوتی دارند، توجه شود.

درس دوم: خوب جهان را ببین، صورتگر ماهر

– اهداف کلی:

- ۱- تقویت نگرش مثبت نسبت به آفرینش خداوند.
- ۲- آشنایی بیشتر با کتاب گران قدر نهج البلاغه و امام علی (ع)

– اهداف جزئی:

- ۱- تقویت خوانش متون نظم و نثر فارسی با لحن مناسب.
- ۲- شناخت بیشتر واژگان جدید درس
- ۳- شناخت بیشتر تشبیه و ارکان آن

روش تدریس پیشنهادی:

- روش گردش علمی
- روش تدریس اعضای گروه
- روش روشن سازی طرز تلقی
- روش بحث گروهی
- روش بارش فکری

درآمدی بر درس: این درس از سه بخش تشکیل شده است. بخش اول با عنوان «خوب جهان را

ببین» برگرفته از نهج البلاغه است که ما را به تفکر و اندیشه در پدیده‌های جهان دعوت می‌کند. در

بخش دوم شعر «صورتگر ماهر» از قانانی شیرازی آمده است. این شعر نیز به شگفتی‌های آفرینش و به

ویژه به طبیعت پرداخته است. و در بخش روان خوانی داستان زیبای «جوانه و سنگ» آمده که به ارزش و جایگاه محبت و مهربانی اشاره می‌کند.

میرزا حبیب شیرازی: متخلص به قآنی از شاعران دوره قاجار است. کتاب «پریشان» را به شیوه گلستان سعدی نوشت. هنر او در قصیده سرایی و انتخاب واژگان خوش آهنگ و توصیف‌های نیکو است. آرامگاه او در جوار حضرت عبدالعظیم (ع) در شهر ری است.

واژگان: خوب جهان را بین:

دلایل: نشانه‌ها - ج دلیل	آسرار: ج سر، رازها	حکیمانه: خردمندانه، عاقلانه
بی همتا: بی‌مانند، یگانه	پیچیده: نامفهوم، مشکل	روزی: غذای روزانه، بهره
حدقه: مردمک چشم، کاسه چشم	حواس: ج حس	جثه: بدن، پیکر
دیده: چشم	اشیا: ج شیئی، چیزها	انباشته: پرشده
پرتو: نور، روشنی	دفع: دور کردن	
باز یافتن: چیزی از دست رفته را دوباره به دست آوردن		ناب: خالص
جلوه کردن: نمایان شدن	فراز: بالا، بلندی، متضاد فرود	پنداری: گویا، همانا
خطبه: سخنرانی		
صورتگر ماهر:		
راستی را: به درستی	پدیدار: نمایان جلوه گر	حیران: سرگشته، متحیر
نژند: اندوهگین، غمناک، سرد و بی روح		نغز: نیکو، زیبا
گل کامکار: نوعی گل بسیار سرخ و زیبا		تماثیل: ج تمثال، شکل‌ها و تصویرها

بدین سان: این گونه هجر: جدایی صورتگر: نقاش، پدید آورنده نقش

روان خوانی (جوانه و سنگ)

جنب و جوش: حرکت، تکاپو بی تاب: بی قرار، بی طاقت سیراب: رفع شدن تشنگی

از پای درآوردن: کنایه از ناتوان شدن افق: کرانه آسمان ارمغان: ره آورد سفر، سوغات

طعم: مزه بهت: متحیر شدن، شگفتی زلال: پاک

(خوب جهان را ببین)

معنی عبارتهای دشوار:

* پس او در روز پلکها را بر سیاهی دیده‌ها می‌اندازد و شب را چونان چراغی برمی‌گزیند تا در پرتو تاریکی آن، روزی خود را جست و جو کند.

معنی: پس او در روز چشم‌هایش را می‌بندد و شب را مانند چراغی که در نور آن همه چیز را می‌بیند برای یافتن غذای روزانه‌اش انتخاب می‌کند.

* از شگفت‌انگیزترین پرندگان در آفرینش، طاووس است که خداوند آن را در استوارترین شکل بیافرید.

معنی: از عجیب‌ترین پرندگان طاووس است که خداوند او را در کامل‌ترین شکل آفریده است.

صورتگر ماهر:

بیت اول: به راستی که هیچ کس نمی‌داند که این همه نقش و نگار زیبا در فصل بهار چگونه نمایان

می‌شوند؟

بیت دوم: عقل انسان‌ها متحیر می‌شود که چگونه این همه گل‌های زیبای سرخ رنگ کامکار چگونه از

خاک تیره سرد و بی روح می‌روید؟ (گل کامکار نوعی گل سرخ)

بیت سوم: چطور نمی‌پرسی که این تصویرها و شکل‌ها از کجا به وجود آمده‌اند؟ (چگونه پرس و جو

نمی‌کنی که این تصاویر از کجا آشکار شده‌اند؟)

بیت چهارم: رعد و برق از شوق و اشتیاق چه کسی این گونه با صدای بلند می‌خندد؟ ابر به خاطر

جدایی از چه کسی این گونه با غم و اندوه گریه می‌کند؟

بیت پنجم: آن نقاش چیره دست و ماهر که بدون تقلید از کسی این همه نقش و تصویر را در دنیا

خلق کرده، چه کسی است؟

دانش ادبی: ارکان تشبیه

تشبیه: برای بهتر معرفی کردن یک چیز، آن را به چیز دیگری که می‌شناسیم، تشبیه می‌کنیم.

مثال: قد علی مانند سرو بلند است.

در اینجا می‌خواهیم بلندی قد علی را بیان کنیم که به سرو که درخت بلندی است تشبیه می‌کنیم.

هر تشبیه از چهار قسمت یا رکن تشکیل می‌شود.

رکن اول یا مشبه: که به چیزی تشبیه شده است. (در مثال بالا قد علی)

رکن دوم یا مشبه به: آن چه مشبه به آن تشبیه شده است. (سرو)

رکن سوم یا وجه شبه: شباهتی است که بین مشبه و مشبه به وجود دارد. (در مثال بالا بلندی است که

حذف شده)

رکن چهارم یا ادات تشبیه: کلمه‌ای است که شباهت مشبه و مشبه به را برقرار می‌سازد. (مانند)

کلمات: مثل، مانند، شبیه، نظیر و ...

نکته: در تشبیه وجود رکن اول و دوم (مشبه و مشبه به) الزامی است اما وجه شبه و ادات تشبیه می-

توانند از یک تشبیه حذف شوند. "قد علی مانند سرو است"

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- بازخوانی متن

- املاي واژگان

- یادگیری معنی و مترادف‌های واژگان

تمرین دوم و سوم:

- تقویت مهارت‌های زبان فارسی

- آشنایی بیشتر با تشبیه

- تشخیص ارکان تشبیه

نکته املايي: به فاصله میان واژه ای کلمات در جمله توجه شود و فاصله مناسب بین حروف کلمه

رعایت گردد.

مانند: او هر روزنامه‌ای می‌خواند ← او هر روز نامه‌ای می‌خواند

روان خوانی جوانه و سنگ

هدف خوانش صحیح متن

تقویت روحیه صبر استقامت و امید

فصل دوم: درس سوم

«ارمغان ایران»

– اهداف کلی:

۱- آشنایی دانش‌آموزان با فرهنگ، خرد و اندیشه ایرانی

۲- تقویت نگرش مثبت به میهن دوستی

– اهداف جزئی:

۱- آشنایی با یکی از روش‌های زیباسازی سخن (واج آرایی)

۲- آشنایی با واژگان جدید

۳- تقویت خوانش رسای متن با لحن مناسب

۴- درک و استخراج پیام درس

– روش‌های پیشنهادی:

می‌توان در تدریس از روش‌های سخنرانی، بحث گروهی، کارایی گروه، نمایش بهره برد.

درآمدی بر درس:

در این درس از افتخارات ایرانیان از گذشته تا حال سخن رفته است. لحن غالب بیشتر لحنی روایی - تعلیمی است. که به حماسی بسیار نزدیک است.

نویسنده سعی دارد با ترکیبات جدید عظمت و شکوه ایران را به جوانان گوشزد نماید.

در این جا با «میرجلال الدین کزازی» و آثار او که بیش از ۴۰ کتاب است و طرز بیان پرشور او در پاس داشت از فرهنگ و زبان فارسی آشنا می‌شویم.

واژگان:

فرهیختگی: دارای فضیلت	خامه: قلم	نژاده: اصیل	یل: پهلوان
درازنا: در طول	سپند فر: ارجمند	بگزار: به جا آور	گزند: آسیب
پلشتی: آلودگی	خیرگی: تعجب	چیره: پیروز	آرایش: ناپاکی
خیره روی: سرکش	خاستگاه: محل پیدایش	همگنان: هم نوعان	فَر: شکوه

اهداف فعالیت‌های نوشتاری:

تمرین اول:

علاوه بر نکات املایی عباراتی در این تمرین بکار رفته است که ما را با «واج آرایی» کاملاً آشنا می‌کند و «تکرار حروف» نیز بر زیبایی کلام افزوده است.

تمرین دوم:

به شناخت واژگان مفرد و جمع و انواع آن در زبان فارسی پرداخته است.

مفرد: اسم یا فعلی است که به یک نفر یا یک چیز مربوط باشد.

جمع: اسم یا فعلی است که به بیش از یک نفر یا یک چیز مربوط شود.

اسم‌های جمع در فارسی معمولاً دارای نشانه «ها» هستند.

نکته املایی: اضافه شدن پسوندهای "ان، ی" به پایان واژه‌هایی مانند "زنده، دونده، راننده و..." به

صورت "زندگی، راندگی، دوندگی و..." نوشته می‌شوند.

حکایت "فوت کوزه گری":

دانش‌آموزان را با نویسنده معاصر، مصطفی رحمان دوست، بیشتر آشنا کنیم.

تقویت دقت، توجه، تمرکز و مهارت در کارها.

درس چهارم: سفر شکفتن

– اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با بلوغ و ویژگی‌های آن.
- ۲- آشنایی با مهارت‌های زندگی در دوران نوجوانی
- ۳- آشنایی بیشتر با جمله و اجزای آن (یادآوری فعل، اسم، ...)

– اهداف جزئی:

- ۱- تقویت علاقه نسبت به بهره‌گیری مناسب‌تر از زمان و فرصت‌های دوره نوجوانی.
- ۲- بکار بردن آموزه‌های محتوایی متن درس در فعالیت‌های گفتاری، نوشتاری
- ۳- تقویت بکار بردن واژگان جدید درس در حوزه‌های مهارت‌های املائی و نگارشی

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- ۱- بحث گروهی
- ۲- روشن سازی طرز تلقی
- ۳- مشارکت گروهی

درآمدی بر درس:

این درس با لحن تعلیمی - روایی خوانده شود زیرا آموزه‌های آن اثربخش‌تر می‌شود. بهره بردن مناسب از زمان حالی که در اختیار انسان‌ها قرار می‌گیرد نکته‌ای است که پیشوایان دینی و فرهنگی ما بارها به آن اشاره داشته‌اند و نگاه به آینده و عاقبت اندیشی را نیز با توکل به خداوند بزرگ مورد

تأکید قرار داده‌اند. نثر این درس دارای واژگان و جمله‌های قابل درک و امروزی است و خواننده با تمرکز بر آن‌ها می‌تواند به راحتی با آن‌ها ارتباط بگیرد.

فیض کاشانی:

محمدبن مرتضی کاشانی ملقب به مولانا محسن فیض کاشانی از فقیهان و دانشوران دوره صفویه است. وی از شاگردان حکیم نامدار ملاصدرا بود و در تمامی علوم دینی عرفان فلسفه و ادبیات تبحر و مهارت داشت. برخی از آثار او عبارتند از: تفسیر صافی، کتاب وافی، شرح صحیفه سجادیه، دیوان اشعار و شوق المهدی.

واژگان:

شعرخوانی	نظیر: مانند	حکیم: دانشمند
نهان: پنهان	چیرگی: غلبه کردن	افسوس: حیف
عیان: آشکار		پند: اندرز
کوی: کوچه		شتابان: با سرعت
فغان: ناله و زاری		نصیب: بهره
رویاری: مواجه شدن		آرمانی: ایده آل
		اصول: جمع (اصل) ریشه‌ها
		فراز و نشیب: بلندی و پستی
		آراسته: زیبا
		پرمشقت: پر از سختی

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به این هدف‌ها توجه شود:

تمرین یکم:

- تقویت مهارت‌های املایی
- شناخت واژگان با حرف‌های هم صدا
- تقویت شناخت حروف مناسب هر واژه

تمرین دوم:

- شناخت بیشتر فعل و نقش آن در گسترش جمله
- شناخت بیشتر اجزای جمله
- تقویت مهارت در شناخت نهاد، مفعول، متمم و فعل

شعر خوانی: شوق مهدی (عج)

بیت اول: گفتم چرا چهره زیبای تو از من پنهان است؟ گفت وجود و خودبینی تو باعث شده که مرا نبینی، و گرنه چهره من کاملاً آشکار است.

بیت دوم: گفتم ای دوست نشانی خانه تو را از چه کسی بپرسم؟ گفت بیهوده می‌خواهی آن را بپرسی زیرا آن‌جا نشانی ندارد.

بیت سوم: گفتم غم عشق تو برای من از شادمانی لذت بخش‌تر است. گفت در راه عشق ما خود غم هم شادمان می‌شود.

بیت چهارم: گفتم دل و جانم از آتش عشقی که درونم است سوخت. گفت: کسی که سوخته باشد نمی‌تواند ناله و فریاد کند.

بیت پنجم: گفتم این نیمه جان (جانی که نیمی در آتش عشق سوخته و نیمی از آن باقی مانده) را از فیض شاعر بپذیر و آن را بگیر، گفت: آن را نگه دار زیرا جان و دل تو جایگاه غم و عشق است. نکته املائی: اعداد در متن املا همیشه با حروف نوشته می‌شوند، مثلا: هفت آسمان، چهارده معصوم.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

درس ششم: راه نیک بختی

– اهداف کلی:

۱- تقویت علاقه نسبت به ویژگی‌های اخلاق پسندیده

۲- آشنایی با برخی از شیوه‌ها و مهارت‌های زندگی

۳- ترغیب به شنیدن نصایح پدر و مادر و سایر افراد خیرخواه

– اهداف جزئی:

۱- آشنایی با ایرج میرزا و ایجاد علاقه نسبت به خواندن شعرهای او

۲- تقویت روخوانی درس با لحن مناسب

۳- نقد و تحلیل پیام‌های متن

روش‌های تدریس پیشنهادی:

روش تدریس کارایی گروه / بارش فکری / روش روشن ساز طرز تلقی / روش بحث گروهی /

ایفای نقش

درآمدی بر درس:

درس «راه نیک بختی» شعری از «ایرج میرزا» از شاعران معاصر است. وی از نوادگان فتحعلی شاه

قاجار بود که تحصیلاتش را در مدرسه دارالفنون تبریز گذراند. ابتدا شاعر دربار قاجار بود، اما به زودی

از شاعری دربار جدا شد. اشعارش ساده و روان و مشتمل بر کلمات و تعبیرات عامیانه است و مسائل

مختلف اجتماعی را با زبانی ساده و شوخی‌های نیش‌دار بیان می‌کند.

این شعر به ادبیات تعلیمی یا اندرزی تعلق دارد. آن دسته از آثار ادبی را که به تعلیم امور اخلاقی می-پردازند و به مخاطب خود پند و اندرز می‌دهند، «ادبیات تعلیمی» می‌نامند.

واژگان:

گردون: آسمان زنه‌ار: واژه‌ای است که برای آگاهی دادن و هشدار به کار می‌رود، پرهیز

درون مایه: محتوا، اصل هر چیز تأمل کردن: اندیشیدن، درنگ کردن

خاکساری: فروتنی، تواضع خرسند: قانع، خشنود

معنی شعر:

بیت اول: من با بیان این پندها به دنبال سعادت تو هستم، پس هر چیزی را که می‌گویم یاد بگیر.

بیت دوم: سعی کن که در تمام طول عمرت سحرخیز باشی و از خوابیدن در هنگام سحر (صبح زود) دوری کن.

بیت سوم: با مادرت مهربان باش و با تمام وجودت آماده خدمتگزاری به او باش.

بیت چهارم: با پدرت مؤدبانه رفتار کن و از دستورات او سرپیچی نکن.

بیت پنجم: اگر پدر و مادرت از تو راضی باشند، خداوند هم از تو راضی و خشنود خواهد بود.

بیت ششم: وقتی که با ادب و پاکیزه باشی، پیش همه عزیز هستی.

بیت هفتم: سعی کن که هر چه را که استادت به تو یاد می‌دهد با سرعت و زیرکی یاد بگیری.

بیت هشتم: آگاه باش فقط حرف راست را بگویی هر چند که این راستی در گفتار و صداقت به ضرر تو

تمام شود.

بیت نهم و دهم: هر شب وقتی که به رختخواب می‌روی، خوب به این موضوع فکر کن که در روزی که

گذشت چه چیزی به علم تو اضافه شد؟ و آن روز چه سود و فایده‌ای از رفتار خود برده‌ای؟

بیت یازدهم: روزی را که در آن کار مفیدی انجام نداده‌ای جزء روزهای عمر خود حساب نکن.

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود.

تمرین اول: دانش آموز در این تمرین لازم است به تفاوت‌های گفتاری و نوشتاری برخی از واژه‌های

فارسی پی ببرد و املاي صحیح آن‌ها را یاد بگیرد.

تمرین دوم: تشخیص ردیف و قافیه

تمرین سوم: تقویت مهارت تجزیه جمله به اجزاء سازنده آن مورد نظر است.

متنم: این گفته (زین: از این) / مفعول: سعادت تو

تمرین چهارم: دو بیت پایانی شعر ایرج میرزا با بیت نظامی ارتباط معنایی دارد.

نکته املايی: در املاء واژه‌هایی مانند "جزء" و "جز" باید دقت کرد. "جزء" به معنای بخشی از کل و

"جز" به معنای "مگر، غیر، همه به غیر از" می‌باشد.

درس ۷: «آداب نیکان»

– اهداف کلی:

- ۱- تأثیر خدانشناسی در زندگی
- ۲- تأثیر آموزه‌های محتوایی درس، در فعالیت‌های گفتاری و رفتاری دانش آموزان
- ۳- تقویت مهارت صبر و بردباری در تمام ارکان زندگی.

– اهداف جزئی:

- ۱- تقویت خوانش با لحن گویا
- ۲- آشنایی با گروه اسمی در جمله
- ۳- آشنایی با واژگان جدید متن در حوزه مهارت‌های املائی و نگارشی

روش‌های پیشنهادی:

می‌توان از روش‌های بحث گروهی، نمایشی، کارایی گروهی بهره برد.

درآمدی بر درس:

یکی از مهارت‌های اصلی زبان، خواندن است و شامل این گام‌ها می‌شود. شناخت نشانه‌ها و کلمات و بازخوانی یا تلفظ واژه، مطابقت دادن شکل کلمه با تلفظ آن، خواندن درست متن، توجه به حس و حال آن متن و درک پیام. در این درس متنی اخلاقی آمده است که لحن نصیحت می‌باید به خواننده منتقل شود و مخاطب می‌بایست با خواندن آن، آسیب‌هایی که زندگی امروزه ما را تهدید می‌کند از خود دور سازد. این درس ما را با عارف بزرگ، جنید بغدادی و «بهلول» طنزگوی دوران هارون الرشید که مسائل اجتماعی را به زبان طنز انتقاد می‌کرد آشنا می‌سازد.

متن درس از «فریدون اکبری شلدره» از نویسندگان کتاب درس و کتاب و درآمدی بر «ادبیات داستانی» می‌باشد که اهل یکی از روستاهای شهر ساری است و همچنین با «محمدبن منور» از نوادگان ابوسعید ابوالخیر نویسنده کتاب «اسرار التوحید» در قرن ۵ و ۶ آشنا می‌شویم.

واژگان:

جولاهه = بافنده	رهاورد = نتیجه	چاپار = پیک	طعام = غذا
مستمعان = شنوندگان	اسطرلاب = ابزار ستاره شناسی	معرّف = اقرار	
حصار = دیوار	جنید = عالم دینی	مرشد = راهنمایی کننده	مرید = سالک
چیرگی = غلبه	شکوه = بزرگی	رهاورد = سوغات	از بهر = برای
کینه = دشمنی			

اهداف فعالیت‌های نوشتاری:

تمرین دوم:

آشنایی با انواع کلمه:

گروه واژه‌ها سه گونه است: گروه فعلی، گروه قیدی، گروه اسمی.

۱- گروه فعلی: همان فعل است که در آخر جمله می‌آید.

۲- گروه قیدی: همان قید است که از نقش‌های اصلی جمله نمی‌باشد و قابل حذف کردن است.

۳- گروه اسمی: بعضی مواقع یک کلمه است و گاهی مجموعه‌ای از کلمات به هم پیوسته می‌باشد

که در جمله در جایگاه نهاد قرار می‌گیرد و گاه در مکان مفعول یا متمم است.

نکته املائی: از نوشتن نشانه مد در بعضی از کلمات پرهیز شود، مثلا: فرایند و فرآیند، پیشامد و

پیش‌آمد.

درس هشتم: آزادگی

– اهداف کلی:

۱- آشنایی با مفاهیم آزادی و آزادگی

۲- آشنایی با واژگان و ترکیب‌های جدید زبان فارسی

۳- آشنایی با قالب شعری مثنوی و ویژگی‌های آن

– اهداف جزئی

۱- خوانش مناسب متن درس با لحن‌های مناسب.

۲- بکار بردن پیام‌های اخلاقی درس در مهارت‌های نوشتاری، گفتاری و رفتاری فراگیران.

۳- تقویت بکار بردن واژگان جدید درس در حوزه مهارت‌های املائی و نگارشی

روش‌های پیشنهادی تدریس:

– ایفای نقش

– بحث گروهی

– قضاوت عملکرد

درآمدی بر درس:

شعر آزادگی جامی دارای ساختاری داستانی و برخوردار از تلخی روایی به همراه خُرده لحن‌های ستایشی یک نفره و پرسش و پاسخ دو نفره است.

زبان جامی، زبانی پخته با ویژگی‌های سبک عراقی است. در این شعر جایی از آرایه‌های معنایی همچون تشبیه (دانه شکر، تاج عزت، گوهر شکر، رخس پندار) کنایه (تاج عزت به سر بنهادی) استعاره

(کای فرازنده این چرخ بلند) بهره برده است. همچنین این متن از جمله‌هایی که دارای لحن استفهام انکاری است، مانند: دولت چیست؟ عزیزیت کدام؟ سود جسته است. آموزه‌های تربیتی این درس را می‌توان در نکته‌های زیر پیدا کرد.

شکر و سپاس از خداوند بزرگ در همه حال، بزرگی و توانایی خداوند، پرهیز از خوار و پست داشتن دیگران، پرهیز از ظاهر بینی، توکل به خداوند و ...

جامی:

نورالدین عبدالرحمان جامی شاعر و نویسنده معروف ایرانی در قرن نهم هجری است وی به مناسبت محل تولد خویش «جام» و نیز به سبب دوست داری شیخ الاسلام احمد جام جامی تخلص کرد. دیوان اشعار، هفت اورنگ، (شامل هفت مثنوی به تقلید از خمسه نظامی) نفحات الانس و بهارستان از آثار اوست.

واژگان:

آزادگی: آزاد بودن

خارکش: کسی که از بیابان خار جمع می‌کند و آن را بر پشت حمل می‌کند.

دلق: نوعی جامهٔ پشمین که فقیران می‌پوشند.

پشته: توده، انبوه

فرازنده: برپا کننده

چرخ بلند: آسمان

نوازنده: کسی که نوازش و مهربانی کند.

نژند: اندوهگین

جیب: گریبان

دولت: خوشبختی، اقبال

خواری: حقارت

عزت: سربلندی

بالین: بالش

ثنا: ستایش

خَس: خاشاک

عطا: بخشش

عِزّ: عزّت

سُفتن: سوراخ کردن

دُرشت: زبر

رخش: اسب

خِرف: کم عقل

پندار: وّهم

زین سان: بدین گونه

معنی شعر:

بیت اول: پیرمردی خارکش با لباس پشمی زبری که به تن داشت توده‌ای خار بر پشت خود حمل می‌کرد.

بیت دوم: لنگ لنگان قدم برمی‌داشت و با هر قدم خدا را شکر می‌گفت.

بیت سوم: ای کسیکه این آسمان بلند را برافراشته‌ای و ای کسی که دل‌های اندوهگین را نوازش می‌کنی.

بیت چهارم: از گریبان تا دامان خود (سرتاپای خود، کل وجود خود) را نگاه می‌کنم و می‌بینم که چه بزرگواری و عزّتی در حقّ من کردی.

بیت پنجم: در خوشبختی را به رویم باز کردی و تاج سربلندی و ارجمندی را بر سرم گذاشتی.

بیت ششم: من در این حد نیستم که بخواهم تو را ستایش کنم و از تو به خاطر آنچه به من بخشیده‌ای

تشکر کنم.

بیت هفتم: نوجوانی که غرور جوانی داشت افکار و اندیشه‌هایش را از راه دور متوجه پیر کرد.

بیت هشتم: شکر گزاری پیرمرد را شنید و گفت که ای پیرمرد کم عقل ساکت باش.

بیت نهم: تو با توده‌ای خار بر پشت این گونه قدم برمی‌داری خوشبختی و سربلندی تو کجاست؟

بیت دهم: تو تفاوت عزت و پستی را نمی‌دانی و عمر خودت را در خارکشی تلف کرده‌ای.

بیت یازدهم: پیرمرد به او گفت: چه عزتی از این بهتر که محتاج تو نیستم.

بیت دوازدهم: که بگویم ای فلانی! به من صبحانه یا شام و نان و آبی بده که بخورم یا بیاشامم.

بیت سیزدهم: خدا را شکر می‌کنم که مرا خوار و ذلیل نکرد و محتاج انسان پست و فرومایه‌ای مانند تو

نکرد.

بیت چهاردهم: با این ضعف و ناتوانی به من عزت آزادی و بی‌نیازی بخشید.

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری به اهداف ذیل توجه شود:

تمرین یکم:

- بازخوانی متن

- دقت در یافتن واژه‌های مورد نظر

- درک و دریافت مفاهیم واژه‌های مورد نظر در بافت کلام

تمرین دوم:

- درک معانی واژه‌های مورد نظر در زبان فارسی معاصر

- آشنا شدن با دگرگونی معانی واژه‌ها در بستر زبان

- درک تحوّل تاریخی واژه‌ها

نکته املایی: برخی از کلمات به دو شکل به کار می‌روند. در هنگام نوشتن املا دقت به نحوه تلفظ

لازم است، مثلاً: خورش و خورشت.

روان خوانی

سرگذشت شهید مهدی باکری: کتابی است نوشته حبیب یوسف زاده که به سرگذشت شهید مهدی

باکری پرداخته است. شهید باکری از سرداران دلاور جنگ تحمیلی است. وی در میاندوآب متولد شد

و در عملیات «بدر» به شهادت رسید.

درس نهم: نوجوان باهوش

– اهداف کلی:

- ۱- آشنایی بیشتر با بزرگانی چون سعدی، حافظ، ابن سینا، زکریای رازی، امیرکبیر و ...
- ۲- توجه به ارزش‌های اخلاقی - اجتماعی مطرح شده در پیام‌های متن
- ۳- نگرش مثبت به مطالعه زندگی شخصیت‌های موفق و برجسته

– اهداف جزئی:

- ۱- تقویت مهارت خوانش صحیح متن درس با توجه به لحن‌های مناسب آن.
- ۲- کاربست آموزه‌های محتوایی متن درس در حوزه مهارت‌های نوشتاری، گفتاری و رفتاری
- ۳- آشنایی بیشتر با وابسته‌های اسم (صفت بیانی)

روش پیشنهادی تدریس:

روش ایفای نقش / روش بحث گروهی / روش قضاوت عملکرد و ...

روش ایفای نقش: ابتدا معلم برای هر یک از دانش آموزان نقشی تعیین می‌کند. نقش‌ها عبارتند از: «قائم مقام، پدر بزرگ، مرد خارجی، امیر کبیر، استاد، محمد و اسحاق».

سپس دانش‌آموزان با هدایت معلم به ایفای نقش خود می‌پردازند.

درآمدی بر درس:

درس نهم از سه بخش تشکیل شده و به نثر ساده و روان نوشته شده است. بخش اول با عنوان «نوجوان باهوش» داستانی از کودکی «قائم مقام فراهانی» و هوش و استعداد سرشار او آمده است.

بخش دوم درس که «آشپز زاده وزیر» نام دارد، داستانی از کودکی «امیر کبیر» است و تلاش او و پشتکاری که در علم آموزی داشته است، نقل می‌کند.

در بخش پایانی درس، حکایت «گریه امیر» نقل شده است. امیر کبیر در دوران نخست وزیری خود از جهل و خرافات مردم بسیار آزرده بود و تلاش‌های بسیاری را در جهت کسب دانش و دوری از خرافات مردم انجام داد. در این درس با آثاری از نویسندگان گوناگون آشنا می‌شویم که به معرفی آن‌ها می‌پردازیم.

فرهاد حسن زاده نویسنده معاصر و نویسنده کتاب «امیر کبیر» است. وی در آبادان متولد شد و مسئول صفحه‌های ادبیات و طنز در هفته نامه دوچرخه است.

محمود حکیمی: حکیمی از جمله نویسندگان و پژوهشگرانی است که عمر خود را وقف پژوهش و مطالعه در حوزه معارف اهل بیت (ع) کرده است. از آثار او می‌توان به «زندگانی حضرت زینب (س)»، «سیرت و شخصیت حضرت محمد (ص)»، «زندگانی حضرت امام حسین (ع)»، «داستان‌های آموزنده برای کودکان»، «آموزش کودکان نابینا» و «حس ششم» اشاره کرد. همچنین در حوزه داستان «وجدان»، «به سوی ساحل» و «پیام آور محبت» از آثار اوست.

قائم مقام فراهانی: ادیب، منشی و شاعر دوره قاجار است. تخلص او «ثنایی» است. وی کوشش بسیار برای اصلاح ایران کرد که موجب حسادت عده‌ای شد و نهایتاً به دستور محمدشاه قاجار او را در باغ نگارستان تهران خفه کردند.

میرزا تقی خان امیر کبیر: پدرش آشپز قائم مقام فراهانی بود. او ابتدا سرپرست ولیعهد تبریز شد. سپس در تهران به صدراعظمی ناصرالدین شاه رسید. او اصلاحاتی در ایران انجام داد و مخالفان او شاه را وادار کردند تا او را به کاشان تبعید کرده و دستور قتلش را بدهد.

واژگان:

نوجوان باهوش:

مکث کردن: درنگ کردن حلاوت: شیرینی ارادت: دوستی از روی اعتقاد و ایمان، میل

لهجه: شکلی از بان و گفتار که با نشانه‌هایی از زبان محلی تکلم می‌شود.

فلسفه: علم به حقایق موجودات به اندازه توانایی بشر

حکمت: دانش و معرفت استعداد: آمادگی، توانایی

آشپززاده وزیر:

طراوت: شادابی، تازگی لب گزیدن: افسوس و تأسف خوردن

لیاقت: شایستگی انیس: همدم

صدراعظم: نخست وزیر منشأ: محل پیدایش، اصل

گریه امیر:

ذکاوت: تیزهوشی شیوع: فاش شدن، آشکار شدن، همه گیر شدن.

آبله: نوعی بیماری واگیردار که به صورت تاول روی پوست بدن ظاهر می‌شود.

رسا: بلند، رسنده، کلام شیوا واکسینه: واکسن زده شده، مایه زده شده

خرافات: اعتقادات بی اساس و از روی نادانی و جهل است.

معنی اشعار:

به جهان خرم از آن که جهان خرم از اوست عاشقم بر همه عالم که همه عالم از اوست
معنی: در جهان شادمان هستم زیرا همه موجودات جهان به خاطر خداوند شادمان هستند. من عاشق
تمام هستی‌ام زیرا همه هستی و جهان را خداوند مهربان آفریده است.

به حلاوت بخورم زهر که شاهد ساقی است به ارادت بکشم درد که درمان هم از اوست
معنی: وقتی محبوب و معشوق، زهر را به من بدهد، آن را به شیرینی می‌نوشم و از روی میل و دوستی
درد عشق را تحمل می‌کنم زیرا خود محبوب درمان درد است.

* چون قلم و کاغذی برای نوشتن نداشت، شنیده‌ها را بر کاغذ ذهن می‌نوشت و در دل تکرار می‌کرد.
معنی: چون قلم و کاغذی برای نوشتن نداشت حرف‌ها را به خاطر می‌سپرد و در ذهن تکرار می‌کرد.
* دانش دست و پا شکسته‌ای بود که اندک اندک در قلمک ذهنش جمع شده بود.

معنی: علم ناقص و ناتمامی بود که کم کم به خاطر سپرده بود.
ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد دل رمیده ما را انیس و مونس شد.
معنی: محبوب من مانند ستاره‌ای درخشید و مثل ماه، مجلس را نورانی کرد و همدم و یار دل ترسیده
و پریشان من گردید.

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری به اهداف زیر توجه کنیم:

تمرین اول:

- بازخوانی متن درس

- تقویت مهارت در شناخت واژه‌های مهم املائی

- تقویت مهارت در حوزه مهارت‌های نوشتاری واژگان

تمرین دوم:

- شناخت بیشتر صفت بیانی

- آشنایی بیشتر با ترکیب وصفی - تقویت مهارت در شناخت اجزای جمله

صفت‌های بیانی: اندیشمند، عزیز، مؤثر، درخشان، سبز، گرم.

تمرین سوم:

مطالب آموزه / کاشف بزرگ / لهجه شیرازی / دریای ژرف

نکته املائی:

۱. همزه (ء) یکی از حروف الفبای فارسی است و مانند سایر حروف حرکت گذاری نمی‌شود.

قائم ← قائم مؤدب ← مؤدب

۲. در نوشتن کلمات عربی همزه دار دقت کنیم، مانند: رؤیا، لؤلؤ، مؤسس.

درس دهم: «قلم سحر آمیز»

– اهداف کلی:

۱- ایجاد نگرش مثبت نسبت به تاریخ و مطالعه سرگذشت بزرگان

۲- آشنایی با بزرگان و نقش آنان در بیداری ملل مسلمان.

– اهداف جزئی:

۱- خوانش صحیح متن درس با توجه به لحن مناسب.

۲- آشنایی با یکی از آرایه‌های بدیعی

۳- آشنایی با واژگان جدید در حوزه مهارت‌های املائی و نگارش

– روش‌های پیشنهادی:

ایفای نقش، بحث گروهی، تدریس اعضای تیم.

– در آمدی بر درس:

در این درس به آموزه‌هایی مانند: «دفاع از میهن»، «کسب علم»، «مبارزه با ابر قدرت و ظالم» اشاره دارد.

قائم مقام فراهانی ادیب دوره‌ی قاجار که تخلص او ثنایی بود و همچنین میرزا تقی خان امیر کبیر از بزرگ‌ترین مردان سیاسی دوران قاجار و وزیر ناصرالدین شاه موسس «دارالفنون» است.

با قالب شعری قصیده آشنا می‌شویم که مانند غزل مصراع اول با تمام مصراع‌های دوم هم قافیه است.

اما تعداد ادبیات آن از غزل بیشتر می‌باشد و بیشتر برای مدح و نکوهش به کار می‌رود از قصیده

سرایان معروف و بزرگ می‌توان از سعدی، انوری، خاقانی نام برد.

واژگان:

رسا = بلند	هلهله: اظهار شادی	شیوع: گسترش	رمیده: گریخته
منشاء = محل پیدایش	شاهد: زیبا رو	وجد = شادی	ایجاد = بوجود آمدن
زمزمه = نجوا	مکث = درنگ	جهل = نادانی	خرم = سرسبز
طایر = پرنده	ارادت = علاقه		

اهداف فعالیت‌های نوشتاری:

تمرین دوم:

شناخت گروه‌های اسمی

تمرین سوم:

آشنایی بیشتر با زیباشناسی کدام و آشنایی با مهارت شناخت واژگان.

حکایت "نام خوش‌بو":

دانش‌آموز را با نویسنده، ابوالقاسم قشیری، و آثارش (بخصوص رساله قشیریه) آشنا کنیم. همچنین

احترام به نام اعظم پروردگار را تقویت کنیم.

درس یازدهم: پرچم داران

– اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با ادیب الممالک فراهانی
- ۲- آشنایی بیشتر با وابسته‌های اسم (صفت اشاره، صفت شمارشی)
- ۳- تقویت به کار بستن واژگان جدید در حوزه مهارت‌های املائی و نگارشی

– اهداف جزئی:

- ۱- خوانش صحیح متن درس با لحن‌های مناسب
- ۲- به کار بستن آموزه‌های محتوایی متن درس در حوزه فعالیت‌های نوشتار، گفتار، رفتار
- ۳- پرورش روحیه میهن دوستی و تلاش در راه آبادانی آن.

روش پیشنهادی تدریس:

- کارآیی گروه / روش تدریس اعضای گروه / پرسش و پاسخ / بحث گروهی

درآمدی بر درس:

متن این درس ترکیبی از نظم و نثر است که بخش پایانی آن (شعر ادیب) جهت تثبیت محتوا با بخش نثر پیوند خورده است. لحن مناسبی که برای خوانش این درس پیشنهاد می‌شود ترکیبی از لحن روایی و حماسی است که اثر بخشی مضمون «عشق و علاقه به میهن را کاراتر می‌سازد. نثر این درس دارای ویژگی‌های زبان نوشتاری معیار در عصر حاضر است و آموزه‌هایی همچون «دفاع از میهن در برابر دشمن» تشویق نوجوانان برای افتخار آفرینی و سربلندی ایران زمین، «تعظیم شهدا» و ... را به همراه دارد.

شعر پایانی این درس نیز از اشعار دوره بازگشت و با ویژگی‌های سبک عراقی و همراه با مضمون «وطنی» است.

ادیب الممالک فراهانی:

میرزا محمدصادق امیری، معروف به ادیب الممالک شاعر و روزنامه نگار عصر مشروطه بود. در فراهان اراک زاده شد. پس از مهارت و شهرت در شاعری، مظفر الدین شاه به او لقب ادیب الممالک داد. سلمان هراتی: سلمان قنبر هراتی در روستای مرزدشت تنکابن در خانواده‌ای مذهبی پا به عرصه وجود نهاد. با ترانه‌های محلی آشنا بود و سرودن شعر را آغاز کرد به تدریس هنر در یکی از روستاهای تنکابن مشغول شد. سلمان با شعر ارزشی انقلاب، پیوندی ناگسستنی داشت، صمیمیت، سادگی و بی‌پیرایگی در اشعارش موج می‌زند. از سلمان هراتی مجموعه با نام‌های «از این ستاره تا آن ستاره»، «از آسمان سبز» و «دری به خانه خورشید» به چاپ رسیده است. آرامگاه وی در حوالی تنکابن واقع شده است.

واژگان:

رنگ نباخت: نرسید

پیکره: جسم، تن

تازش: حمله کردن

گزند: آسیب

همت: اراده

استوار: محکم

رشید: امیر

گستاخی: بی‌پروایی همراه با توهین و تهاجم

سیما: صورت

خیل: دسته، گروه

آزادمنشی: جوانمردی

پهنه: عرصه

بنیان: اصل، اساس

مأوا: پناهگاه

حامی: طرفدار

مهر: محبت و عشق

هجوم: حمله

اهریمن: شیطان

شعر خوانی:

شمایل: چهره

غایت: نهایت

رویین تن: کسی که بدنی نیرومند دارد

فروتن: متواضع

جرات مند: شجاع

کهنسالی: پیری

پوپک: هدهد

می مانی: شبیه هستی

خوف: ترس

شکیبا: صبور

مواج: پُر موج

معنی شعر:

بیت اول: ای وطن تو پناهگاه دل من و خانه تن و جسم من هستی.

بیت دوم: ای وطن تو مثل نور هستی و ما مثل چشم هستیم ای وطن ما مثل جسم هستیم و تو روح

و جان مایی.

بیت سوم: نکته‌ای را به تو می‌گویم که اگر آن را خوب گوش کنی جان و روح تو شاد و تن تو زنده

خواهد ماند.

بیت چهارم: اگر انسان این هفت چیز را دوست نداشته باشد تو او را کمتر و پست‌تر از شیطان و

اهریمن بدان.

بیت پنجم: عشق به آبرو، زندگی، دین، بزرگی، و شرف، خانواده، پول و وطن

بیت ششم: و آن کسی که وطنش را دوست نداشته باشد به عقیده من از مرده بی ارزش‌تر است.

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری به اهداف ذیل توجه شود:

تمرین یکم:

- بازخوانی متن درس
- تقویت مهارت در شناخت روابط واژگانی
- تقویت مهارت نوشتاری واژگان

تمرین دوم:

- شناخت بیشتر هسته‌ی گروه
- شناخت بیشتر وابسته‌های گروه اسمی
- تجزیه جمله به اجزای سازنده آن
- شناخت بیشتر نقش واژگان در جمله

تمرین سوم:

- تقویت مهارت در شناخت تشبیه
- تقویت مهارت در شناخت اجزای سازنده تشبیه
- تقویت مهارت در زیباشناسی سخن

شعر خوانی: (معنی ادبیات مهم)

- ای ایستاده در چمن آفتابی معلوم: ای وطنی که مانند درختی در سبزه زاری مقابل آفتاب روشن ایستاده‌ای.

- ای آفتاب شمایل دریا دل: ای وطن ظاهرت مانند آفتاب است و دل تو مانند دریا بزرگ و وسیع است.

- بیش از آنکه من خوف تبر را نگرانم: بیشتر از آنکه من از ترس تبر نگران باشم

- چقدر به اقیانوس می‌مانی: چقدر شبیه اقیانوس، هستی. (وسیع هستی)

- در دوره‌های کویر طبس آن اتفاق یادت هست؟

اشاره دارد به حادثه سال ۱۳۵۹ که در آن قرار بود چند هلی کوپتر آمریکایی در عملیاتی مخفیانه وارد ایران شوند و گروگان‌های آمریکایی را آزاد کنند اما وقتی به صحرای طبس رسیدند، طوفان شن باعث شد چند تا از هلی کوپترها سقوط کنند و بقیه مجبور به بازگشت شوند به این ترتیب عملیات آن‌ها فقط با یاری خدا و بدون دخالت نیروهای ایرانی ناموفق ماند.

درس دوازدهم: شیر حق

– اهداف کلی:

۱- آشنایی بیشتر با حضرت علی (ع) و شخصیت والای ایشان

۲- تفکر بیشتر دربارهٔ جهاد در راه خدا و جهاد با نفس

۳- آشنایی بیشتر با مولوی و کتاب مثنوی معنوی

– اهداف جزئی:

۱- تقویت خوانش متن با لحن مناسب

۲- تقویت به کار بردن آموزه‌های درس در مهارت‌های گفتاری، نوشتاری و رفتاری

۳- آشنایی با وابسته‌های اسم (صفت پرسشی، صفت تعجبی)

روش‌های پیشنهادی تدریس: - روش بارش فکری / روشن سازی طرز تلقی / روش قضاوت

عملکرد / روش کارایی گروه و ...

در آمدمی بر درس:

شعر شیر حق از دفتر اول کتاب «مثنوی معنوی» اثر مولانا جلال الدین محمد بلخی انتخاب شده

است و قالب «مثنوی» دارد. این شعر به داستان نبرد حضرت علی (ع) در جنگ خندق با یکی از

مبارزین مشهور که از کفار بود می‌پردازد و از این طریق اخلاص عمل امام اول شیعیان حضرت علی

(ع) را بیان می‌کند.

همچنین در حکایت «ان شاء الله» داستانی کوتاه از کتاب «روح اللرواح» دربارهٔ جمله «ان شاء الله» و

خواست خداوند آمده است.

ابتدای فصل با شعری از حمید سبزواری شاعر معاصر است که بیشتر سروده‌های او مربوط به فضای انقلاب است و از جمله آثار او می‌توان به «سرود سپید» و «سرود درد» اشاره کرد.

شعر شیر حق از جلال الدین محمد بلخی (مولوی) شاعر قرن هفتم است. مثنوی در ۲۶ هزار بیت و شش دفتر سروده شده است. مولوی در مثنوی معنوی در قالب حکایاتی به بیان مسائل دینی و عرفانی و حقایق معنوی پرداخته است. از جمله آثار او می‌توان به «دیوان شمس»، «فیه مافیه»، «مکتوبات»، «مجالس سبعة» و «مثنوی معنوی» اشاره کرد. کتاب «روح الارواح فی شرح الاسماء الملک الفتح» نوشته شهاب الدین احمد بن منصور سمعانی نویسنده قرن ششم است که به شرح و توصیف نام‌های خداوند پرداخته است.

واژگان: شیر حق

خدا: آب دهان	اخلاص: عقیده پاک داشتن، پاکی نیت
کاهلی: سستی، تنبلی	منزه: پاک، بی عیب
بی محل: مناسب، ناشایست	دغل: فریبکاری، مکر و حيله، ناراستی
هوا: میل و آرزو، خواسته و خواهش	غزا: جنگ کردن در راه خدا، پیکار
آز: طمع، حرص	گوا: گواه، دلیل، شاهد
خلل: آسیب، تباهی	حکایت (ان شاء الله)
	درم: پول نقره یا طلا
	خز: نوعی جانور مانند سمور که از پوست آن لباس تهیه می‌کنند.
واقف: آگاه، باخبر، مطلع	خز فروشان: بازار پوستین فروشان
	حیلت: فریب، نیرنگ
	موضع: جایگاه، محل
	خجل وار: خجالت زده، شرمگین

معنی شعر:

بیت اول: از حضرت علی (ع) پاکی نیت در کارها را یاد بگیر و بدان که حضرت علی (ع) از هر نوع فریبکاری پاک است.

بیت دوم: در جنگ او بر پهلوانی پیروز شد و به سرعت شمشیرش را درآورد و به سرعت به سوی او شتافت.

بیت سوم: او (دشمن) بر روی مبارک حضرت علی (ع) که باعث افتخار همه پیامبران و بزرگان است، آب دهان انداخت.

بیت چهارم: حضرت علی (ع) در همان لحظه شمشیر خود را به زمین انداخت و در ادامه دادن به جنگ سستی کرد.

بیت پنجم: آن جنگجو از این بخشش ناگهانی و بدون مناسبت حضرت علی (ع) بسیار متعجب شد.

بیت ششم: گفت بر روی من شمشیر تیز کشیدی و تصمیم داشتی که من را بکشی، چه اتفاقی افتاد که ناگهان شمشیرت را انداختی و من را رها کردی؟

بیت هفتم: حضرت علی (ع) فرمودند من برای خداوند و در راه او می‌جنگم من فرمانبردار خداوند هستم نه بنده جسم و هوای نفسم.

بیت هشتم: من شیر خدا هستم و بنده خواسته‌ها و آرزوهای دنیایی خودم نیست و اعمال و رفتار من گواه و نشانه اعتقاد و باور من است.

بیت نهم: خشم، شهوت و حرص و طمع مانند بادی هست که هر کسی را که اهل نماز و ستایش خداوند نباشد با خود می‌برد.

بیت دهم: وقتی که در این نبرد چیزی به غیر از خدا در میان آمد من شایسته دیدم که شمشیر را رها کنم چون هدف من فقط جنگیدن در راه خداوند است.

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری به اهداف ذیل توجه شود.

تمرین اول:

- شناخت بیشتر واژگان هم خانواده

- آشنایی بیشتر با حروف اصلی واژگان هم خانواده

تمرین دوم:

- آشنایی بیشتر با معادل‌های واژگان در زبان فارسی و عربی

- تقویت مهارت در شناخت تشبیه و ارکان آن

تمرین سوم:

- تقویت مهارت در شناخت هسته گروه اسمی

- تقویت مهارت در شناخت وابسته‌های پیشین و پسین گروه اسمی

معنی حکایت:

نقل کرده‌اند که مردی در مسیری می‌رفت و مقداری پول همراه خود برد و اعتقاد و ایمان کامل و درستی نداشت. شخصی از او پرسید کجا می‌روی؟ گفت مقداری پول دارم به بازار خز فروشان می‌روم تا لباسی از جنس خز بخرم. گفت بگو «ان شاء الله» مرد جواب داد نیازی به «انشاء الله» ندارم. پول که همراه من است و خز هم در بازار و رفت. در راه دزدی در مسیرش قرار گرفت و با نیرنگ پولش را دزدید. وقتی که مرد متوجه شد که پولش را دزدیده‌اند خجالت زده برگشت و اتفاقاً همان مرد را دوباره دید. مرد از او پرسید: چه شد خز خریدی؟ گفت: پول را دزدیدند. ان شاء الله، گفت اشتباه کردی؛ ان شاء الله را باید آن موقع می‌گفتی تا برایت مفید باشد.

درس سیزدهم: «ادبیات انقلاب»

– اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با زمینه‌های انقلاب اسلامی
- ۲- آشنایی با سبک نوشتاری معاصر و توانایی به کار بردن آن در زندگی

– اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی با شیوه‌ی بیانی (کنایه)
- ۲- تقویت روخوانی درس با لحن مناسب
- ۳- توانایی پاسخ گویی به فعالیت‌های نوشتاری
- ۴- تقویت آموزه‌های درس در مهارت‌های گفتاری، نوشتاری و رفتاری

– روش‌های پیشنهادی:

به روش بارش مغزی، اعضای گروه، سخنرانی، پرسش و پاسخ

– در آمدی بر درس:

در این درس جمله‌های خبری بکار رفته است. برای آگاهی به مخاطب جوان و نوجوان زبان متن، زبان نوشتاری است و در آن از نقش رهبری در جامعه و وحدت ملی سخن گفته است.

– از عارف قرن ششم «شهاب الدین سمعانی» یاد شده که نویسنده «روح الارواح» است که نثر ساده و

روان دارد و همچنین از «جلال الدین مولوی» شاعر و عارف قرن هفتم که صاحب آثاری مثل مثنوی

معنوی، دیوان شمس و ... است

فریدون اکبری شلدره: داستان نویس معاصر که بیشتر داستانهای تاریخی می‌نوشت.

واژگان:

جلوه‌گر: آشکار	حماسه: پهلوانی	نگرش: نگاه	زایا: زاینده
فضیلت: برتری	دورنمایه: محتوا	رشادت: دلاوری	کرامت: بزرگواری
معاصر: هم دوره	انسجام: متحد	ایثار: از خودگذشتگی	

اهداف فعالیت نوشتاری:

تمرین یکم:

در این تمرین مهارت در شناخت ترکیب‌های وصفی و اضافی را بیان کرده است.

تمرین چهارم:

در این جا تقویت مهارت شناخت «کنایه» در متن پرداخته است. در ادبیات هرگاه بخواهیم درباره مطلبی به طور مستقیم صحبت نکنیم و درباره امری پوشیده سخن بگوییم از «کنایه» استفاده می-

کنیم. برای مثال: به خاک اندر آوردن: کنایه از کوچک و پست شمردن.

یا: تاج بر سر نهادن: کنایه از گرامی داشتن کسی است.

درس چهاردهم: یاد حسین

– اهداف کلی:

- ۱- آشنایی بیشتر با سرور شهیدان، امام حسین (ع)
- ۲- تقویت خوانش رسای متن با لحن مناسب
- ۳- تقویت کاربریست آموزه‌های محتوای درس در فعالیت‌های نوشتاری، گفتاری و عملی

– اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی با واژگان و ترکیب‌های تازه درس
- ۲- آشنایی بیشتر با «ردیف» در شعر فارسی
- ۳- آشنایی با فدایی مازندرانی و کتاب مقتل وی

روش پیشنهادی تدریس:

- روش بحث گروهی / - روش کارآبی گروه / روش واحد کار

درآمدی بر درس:

در این درس به حماسه بزرگ عاشورا، امام حسین (ع) و یاران جان بر کف ایشان روبه رو هستیم حال و هوای این قصیده ۳۱۴ بیتی که تنها بخش کوتاهی از آن در کتاب فارسی آمده است جان مخاطب را از عظمت هولناکی این واقعه تاریخی متأثر می‌کند و حسرت و اندوه و افسوس را در خوانش او به جا می‌گذارد.

از کاربردهای قصیده می‌توان به بیان ستایش، نکوهش، وصف و ... اشاره کرد و «فدایی» از این قالب برای بیان تأثرات جمعی جامعه به خوبی بهره برده است.

«ردیف» در شعر فارسی سودمندی‌ها و گرفتاری‌هایی برای شاعر دارد، این قصیده «فدایی» آن چندان بهره‌ای از ردیف قصیده‌هایش برده است که گویی «تشنگی» تنها عنصر چیره بر عالم و آدم است. از ویژگی‌های ادبی این شعر می‌توان به استعاره و مجاز اشاره کرد.

فدایی مازندرانی:

میرزا محمود فدایی از سخن‌سرایان و مرثیه‌پردازان پرتوان روزگار قاجاریه است. او با آنکه از زبانی شیوا و استوار بهره‌مند بوده تاکنون در پرده فراموشی جای گرفته و ناشناخته مانده است. او در منطقه دو دانگه ساری می‌زیست و واقعه کربلا را بر پایه اسناد معتبر تاریخی به نظم درآورده است. بخش نخست دیوان شعر او (مقتل منظوم) در قالب ترکیب بند سروده شده است که ۴۲۰۰ بیت دارد. بخش دوم نزدیک به سه هزار بیت است که در قالب‌های گوناگون به بیان مفاهیم ادبیات عاشورایی پرداخته است. شعر «یاد حسین (ع)» گزینشی از قصیده‌های بلند شکوهمند است که از طولانی‌ترین قصاید استوار عاشورایی به شمار می‌آید. هنر شاعری فدایی در تصویر آفرینی‌های بدیع است کلیات سروده‌های وی با عنوان «سوگنامه عاشورایی» یا «مقتل منظوم فدایی» اولین بار در سال ۱۳۸۸ به چاپ رسیده است.

واژگان:

شَط: رود بزرگ

تَف: گرما

کوثر: نهری در بهشت

کام: دهان

مَحشر: جای گردآمدن مردم در روز قیامت

سخنور: سخنران

کَلک: قلم

یک سر: سراسر

خامه: قلم

مخوف: ترسناک

رقم کرد: نوشت

غالب: چیره

خسرو: فرمانروا (کسری، قیصر)

صاف: بی ریا

یاور: یار

مصمم: با اراده

بحر: دریا

مضيقه: تنگنا

بر: بیابان

فی المجلس: در مجلس

آل نبی: خاندان پیامبر (ص)

هجی کردن: گفتن حروف یک کلمه به صورت جداگانه

عطشان: تشنه

چاق سلامتی: احوالپرسی

حیدر: حضرت علی (ع)

حکایت: داستان

اکبر: بزرگ‌تر

أصغر: کوچک‌تر

احمد: پیامبر (ص)

معنی شعر: (یاد حسین)

بیت اول: دهان سخن گو از ناراحتی و اندوه و داغ دل، آن چنان تشنه شد که برای ردیف شعرش نیز

کلمه «تشنه» را به کار برد.

بیت دوم: دوات (جوهر قلم) از آه خشک شد و قلم با سوز و اندوه روی دفتر نوشت تشنه.

بیت سوم: آه و افسوس از آن روزی که در بیابان بلا (کربلا)، آن شاه بی لشکر و یاور (امام حسین (ع))

تشنه بود.

بیت چهارم: (امام حسین (ع)) با لب خشک و دل اندوهگین و چشم خیس از اشک در آن بیابان در دریای بلا غرق شده بود.

بیت پنجم: دل خاندان پیامبر (ص) در سینه‌شان از تشنگی مانند ماهی‌ای که از آب بیرون افتاده باشد، می‌تپید.

بیت ششم: خاندان پیامبر (ص) از کوچک و بزرگ همگی تشنه بودند و نسل حضرت علی (ع) از علی اکبر گرفته تا علی اصغر تشنه بودند.

بیت هفتم: آن کسی که در کنار حوض کوثر، تشنگان را سیراب می‌کند چرا و به چه گناهی باید در کنار رودی بزرگ، تشنه لب گشته شود.

بیت هشتم: وقتی عباس جوان توانست به سمت رود «فُرات» برود و به آن دست یابد، با یاد حسین (ع) تا قیامت تشنه ماند.

بیت نهم: از قلم «فدایی» مانند دلش آه بلند شد، آن قدر که پی در پی روی کاغذ نوشت تشنه.

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری به اهداف ذیل توجه شود:

تمرین یکم:

- بازخوانی متن درس

- آشنایی بیش‌تر با واژگان و رابطه‌های معنایی آن‌ها

- تقویت مهارت درست نویسی واژگان

تمرین دوم:

- شناخت بیشتر گروه اسمی در جمله یا بیت
- شناخت بیشتر هسته و وابسته‌های کلمه
- تقویت مهارت در شناخت انواع وابسته‌های اسم

تمرین سوم:

- آشنایی بیشتر با جناس
- شناخت بیشتر واژگان با مختصات آوایی و نوشتاری مشترک و نزدیک به هم
- تقویت مهارت در شناخت یکی از فنون زیباسازی کلام (جناس)

درس شانزدهم: پرنده آزادی

– اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با نمونه‌ای از ادبیات پایداری جهان
- ۲- ایجاد نگرش مثبت نسبت به مقاومت و پایداری در برابر بیدادگری
- ۳- تفکر دربارهٔ مظلومیت مردم فلسطین و مقاومت آنها

– اهداف جزئی:

- ۱- نگرش مثبت نسبت به ارزش‌های انقلابی در مهارت‌های نوشتاری و گفتاری
 - ۲- تقویت کاربست آموزه‌های محتوای درس در حوزهٔ مهارت‌های گفتاری، نوشتاری و رفتاری
 - ۳- آشنایی با وابسته‌های اسم (صفت مبهم)
- روش تدریس پیشنهادی: روش کارایی گروه / بحث گروه / الگوی پیش سازمان دهنده و ...

در آمدمی بر درس:

در این درس نگاهی به ادبیات مقاومت در دیگر کشورها شده است. شعر اول که از محمود درویش، شاعر فلسطینی است در مورد شهادت مظلومانهٔ محمد الدوره نوجوان فلسطینی در آغوش پدر سروده شده است و شعر دوم که از نزار قبّانی، از شاعران معروف و بزرگ ادبیات عرب است، به استقامت و استواری کودکان فلسطین پرداخته شده است.

محمد درویش: از بزرگترین شاعران معاصر عرب است که شعر او با انقلاب، مبارزه و پایداری پیوندی آشکار دارد، عشق به سرزمین فلسطین و استقلال آن از درون مایه‌های اصلی شعر اوست.

نزار قبانی: از بزرگ‌ترین شاعران و نویسندگان عرب، متولد شهر دمشق و سوریه است او به زبان‌های فرانسوی انگلیسی و اسپانیایی مسلط بود. سروده‌های او سرشار از عشق و عاطفه به انسانیت است. عبدالرضا رضایی نیا: از نویسندگان، شاعران و مترجمان معاصر است. برخی از آثار او عبارت‌اند از: «نقد شعر معاصران»، «فرشته بفرستید»، «از حنجره‌های شرقی».

واژگان:

بعثت: فرستادن، برانگیخته شدن پیامبر از جانب خدا برای هدایت مردم.

بشارت: مژده دادن حماسه: دلیری، شجاعت

سدره المنتهی: درختی در آسمان هفتم که در سوره نجم (قرآن) هم از آن یاد شده است.

فروغ: روشنایی، نور

معنی درس: پرنده آزادی

* محمد در آغوش پدرش ... از بیم دوزخ آسمان

معنی: محمد از ترس بمب‌ها و هواپیماها که آسمان را مثل جهنم کرده‌اند در آغوش پدرش مثل

پرنده‌ای ترسیده، جای گرفته است.

* آه ای پدر، پنهانم کن... و آنها که در بالا در پروازند.

معنی: محمد با حسرت و غم می‌گوید: ای پدر، مرا پنهان کن. من در برابر شرایط سخت جنگ ناتوان

هستم و توان تحمل این همه ظلم و ستم و هواپیماهای جنگنده را که در بالای سرم در پروازند، ندارم.

* محمد، فرشته بی پناهی است، ... او در سایه خود تنهاست.

معنی: محمد مانند فرشته‌ای بدون پناه و حمایت است که در مقابل تفنگ شکارچی سنگدلی قرار گرفته است. او هیچ حامی و پشتیبانی ندارد و تنهاست.

* چهره‌اش روشن است، شکارش می‌کنم.

معنی: چهره‌اش از پاکی و معصومیت مثل خورشید، روشن است و قلبش سرشار از عشق و احساس و پاکی است؛ مانند سیب. نظامی اسرائیلی می‌تواند به محمد جور دیگری نگاه کند با خود بگوید اکنون کاری با او ندارم تا وقتی آن قدر بزرگ شود که نام کشورش را درست به زبان بیاورد و در آینده هر وقت نافرمانی و یاغی گری کرد، او را خواهم کشت.

* «محمد الدوره» صعود کن تا سدره المنتهی

معنی: «محمد الدوره» شهیدی است که در ادامه راه پیامبران جان داده است. پس ای محمد بالا برو و پرواز کن تا به سدره المنتهی در آسمان هفتم برسی.
کودکان سنگ:

* دنیا را خیره کردند ایستادگی کردند. خروشیدند و شهید شدند.

معنی: همه مردم دنیا را شگفت زده کردند؛ کودکانی که فقط سنگ در دست داشتند. مثل چراغ در تاریکی ظلم درخشیدند و مثل یک خبر خوش در روزگار تلخ و سخت شنیده شدند. مقاومت کردند، فریاد زدند و به شهادت رسیدند.

* آه ای لشکریان خیانت‌ها و مزدوری‌ها ویران تان خواهند کرد.

معنی: افسوس، ای نظامیان خیانت‌کار و اجیر شده هر قدر تاریخ و زمان دیر سپری شود و کاری نکند، به زودی کودکانی سنگ به دست و پایدار و محکم شما را نابود خواهند کرد.

* ای دانش آموزان غزه حماسه می‌آفرینند؟

معنی: ای دانش آموزان غزه به ما یاد بدهید که چگونه یک کودک تنها با داشتن سنگی در دستان

خود می‌تواند این چنین شجاعت و دلآوری خلق کند؟

* ای فرزندان غزه در گستره نبردهاتان پیش بروید.

معنی: ای کودکان سرزمین غزه، با تمام توان خود به دشمن حمله کنید و در راه مبارزه خود استوار

بمانید و در میدان نبردهایتان پیش روید.

* ای دوستان کوچک ما، سلام! رخساره فلسطین پر فروغ و تابان می‌شود.

معنی: این دوستان کوچک ما، سلام بر شما، برای صلح و آزادی آماده باشید. هنگامی که صلح و

آزادی، ثمر و نتیجه بدهد و کشوری نو بسازید و آینده‌ای روشن برای شما پدید آید و چهره مردمان

قدس و فلسطین در سایه صلح و آزادی روشن و درخشان شود.

دانش زبانی:

وابسته‌های اسم (۴): صفت مبهم

یکی دیگر از وابسته‌های پیشین در گروه اسمی، صفت مبهم است. صفت مبهم در مورد ۲ چگونگی،

نوع، شمار و مقدار اسم به طور نامعین و مبهم توضیح می‌دهد.

برخی از صفت‌های مبهم عبارتند از: «فلان»، «هر»، «همه»، «هیچ»، «چند»، «بعضی» و ...

مثال: امروز همه دانش آموزان حاضر بودند.

در گروه اسمی «همه دانش آموزان»: همه صفت مبهم می‌باشد چون تعداد دانش آموزان را مشخص

نکرده است.

فعالیت‌های نوشتاری:

در فعالیت‌های نوشتاری به اهداف زیر توجه شود:

تمرین اول:

- شناخت گونه‌ای از فرایندهای واجی

آمد: بیامد افروخته است: بیفروخته است افکنده بود: بیفکنده بود.

تمرین دوم:

- آشنایی بیشتر با گروه اسمی

- تقویت مهارت در شناخت هسته و وابسته گروه‌های اسمی

تمرین سوم:

- تقویت تبدیل مهارت درک و دریافت به مهارت نوشتاری

درس هفدهم: راه خوشبختی

– اهداف کلی:

۱- آشنایی با آثار ادبی جهان

۲- مهارت درک و فهم تفاوت و اشتراک ادبیات ایران و جهان

– اهداف جزئی:

۱- آشنایی با عنوان «ترجمه و مترجم»

۲- آشنایی با عدم یکسانی اجزای جمله در زبان‌های مختلف

۳- تقویت علاقه به مطالعه آثار ادبیات جهان در حوزه‌ی نوجوان

روش‌های پیشنهادی:

در این درس می‌توانیم از روش پرسش و پاسخ، بحث گروهی و کارایی گروه استفاده کنیم.

درآمدی بر درس:

این درس را با لحن تعلیمی و روایی می‌توان تدریس کرد تا هر چه بیشتر مطالب و نکات قابل توجه آن در عمق وجود دانش‌آموزان نفوذ کند.

در این درس ما می‌آموزیم که در زبان‌های مختلف ارکان جمله جای یکسانی ندارد. ترجمه بازگردانی از زبان به زبانی دیگر است. در زمان ترجمه می‌باید محتوای مطالب در قالب جمله مقصد باشد.

وحشی بافقی: از شاعران اواخر عهد شاه اسماعیل آثارش: خلد برین، ناظر و منظور، فرهاد و شیرین است.

رُرد آویبوری: معاصر و نویسنده کتاب در "جست و جوی خوش بختی" مترجم: ابوالقاسم پاینده

واژگان:

غنیمت: بهره بردن	مد: بالا آمدن آب	خوف: ترس
جزر: پایین رفتن آب	تاب: توان	غفلت: بی خبری
مسرور: شاد	کائنات: موجودات	محال: غیرممکن
فرط: زیادی	کو: محله	اضطراب: دل شوره

اهداف فعالیت نوشتاری:

تمرین چهارم:

تقویت مهارت در درک و دریافت جمله‌های عربی و انگلیسی و تبدیل جمله‌ها به زبان فارسی در زبانهای مختلف جای اجزای جمله یکسان نیست و ترجمه بازگردانی نوشته از زبانی به زبان دیگر است و مترجم می‌بایست به زبان نوشته‌ی اصلی تسلط کامل داشته باشد تا در هنگام ترجمه محتوای مطالب تغییری نکند و به خوبی حق مطلب را بیان کند.

روان خوانی آن سوی پنجره:

پیام این درس تقویت نیروی امید و نگرش مثبت نسبت به مسائل و مشکلات می باشد و می آموزد که هیچگاه دلسرد نشویم و نکات مثبت را در خود تقویت کنیم.

نیایش

مناجات از موضوعات ادبی است و ماهیت غنایی دارد. معمولاً در آن با خدا راز و نیاز می‌کنند. از نظر درون مایه نیایش روی آوردن به آستان ذات اقدس الهی و بیان عجز و ناتوانی و زاری بنده به درگاه اوست.

نیایش الهی سروده وحشی بافقی است که در اواخر عهد شاه اسماعیل اول صفوی در بافق یزد متولد شد و از جمله آثار او می‌توان به مثنوی‌های: «فرهاد و شیرین»، «ناظر و منظور» و «خلد برین» اشاره کرد.

معنی شعر:

بیت اول: خداوندا من را مورد توجه و لطف خودت قرار بده و راه رسیدن به سویت را به من نشان بده.

بیت دوم: به من توجه و لطفی کن که به سمت تو در راه تو حرکت کنم و راهی را به من نشان بده که مرا به تو می‌رساند.

بیت سوم: به من لطف فراوان و بی‌نهایت بفرما و به عنوان کسی که همیشه به یاد خداست و نام خدا را بر زبان دارد، معروف و مشهورم کن.

بیت چهارم: به من لطفی کن که با وضو گرفتن تمام بی‌خبری‌ها و ناآگاهی‌ها از من دور شود.

بیت پنجم: با لطف و محبت به من توجه کن و بهترین انسان (حضرت محمد (ص)) را شفاعت کننده من در روز قیامت قرار بده.